

stulat moderne liturgike, moderne pastoralke i — crkvenih propisa. Svako je drugo rješenje pjevanja kod pjevane mise nesamo s liturgijskog i pastoralnog, nego i s juridičkog gledišta običan *abusus*, ili — ako hoćete — *passus extra viam*. Indult Sv. Oficija od 8. IV 1960. nije ozakonjenje, legalizacija nezakonitog stoljetnog običaja da se mjesto liturgijskog Ordinarija mise pjevaju pučke popijevke koje nisu ni slobodan prijevod liturgijskog teksta. O takvom stoljetnom običaju nema u indultu ni jedne jedine riječi. Indult Sv. Oficija daje Hrvatima i Slovencima u Jugoslaviji sasvim drugu, i mnogo veću i značajniju povlasticu: da vlastitim živim narodnim jezikom svi vjernici izravno i aktivno sudjeluju u pjevanoj misi, pjevajući Ordinarij mise na hrvatskom, odnosno slovenačkom jeziku. Time naš živi narodni jezik dobiva značajku liturgijskog jezika i u samoj sv. misi. Hoćemo li se, zbilja, toga odreći prešućujući, mimoilazeći ili krivo tumačeći ovu povlasticu? Ako je pravo shvatimo i ako se njom poslužimo — ova povlastica otvara novu epohu procvata liturgijskog duha i života kod nas, liturgijskog pjesništva i liturgijskog pjevanja, novu epohu kršćanske pobožnosti i kršćanskog života uopće. Cilj i smisao indulta Sv. Oficija nije u tome da se vraćamo u prošlost, da preuzmemo ili podržavamo prošle, zastarjele i nesuvremene oblike prisustvovanja sv. misi, da nam misa služi za njegovanje — uostalom više nego problematičnog — »folklor«. Sv. Oficij podijelio je ovu povlasticu zato da se vjernici — živim narodnim jezikom pjevajući Ordinarij mise — što više sjedine sa svećnikom kod prinošenja sv. Žrtve: »ut fideles quo arctius sacerdoti Missae sacrificium offerenti se iungant... vulgari lingua cantica ad Kyrie eleison, Gloria in excelsis, Credo, Sanctus et Benedictus, necnon ad Agnus Dei canere valeant quae eorumdem textuum liturgicorum vel traductionem praebeant vel saltem sensum exprimant.«

Dr. DRAGUTIN KNIEWALD

ŠTO SAM VIDIO U JEDNOJ ŽUPI

Već sam davno osjetio potrebu, da posjetim jednog svećenika. Ne da ga poučim, već da od njega nešto naučim. Svi su mi redom o njemu govorili najljepše stvari. I konačno je pala odluka. Kad sam saznao, da je sa svojim motorom doživio jednu nezgodu i da mora ležati.

Upravo je bio opet počeo raditi. Jedva hoda, ali mu revnost nije dala mira. Možda baš zato, da mogne i o. g. s probranom grupom vjernika obaviti devetnicu u č. Bezgrj. Začecu. Moj posjet je pao upravo u vrijeme te devetnice. I njoj sam te večeri prisustvovao.

Ne znam, zašto je to trebalo — u crkvu se ulazilo na pokrajna vrata. Nešto mi je odmah upalo u oči: To je južnjački elemenat, s manje smisla za disciplinu, pa ipak su bili jako disciplinirani. Zaposjedali su redom klupe, pa su tako svi bili okupljeni na jednom mjestu. U svakom pogledu daleko bolje, nego kad su vjernici raštrkani po svim uglovima crkve. I bili su jako pobožni i tihi. U molitvama i pjesmama sudjelovali su svi. Bila je i propovijed. Pažljivost je bila potpuna. Pade mi na um jedna druga crkva, u

kojoj brbljanje prelazi već svaku granicu, a ponašanje je mladeži i djece upravo skandalozno. Ipak sve ovisi o svećeniku. O njegovu ispravnu gledanju na stvari i o njegovu trudu. Jer ta okupljenost vjernika na jednom mjestu, ta njihova aktivnost i pristojno ponašanje u prvom su redu zasluga svećenika, na čiji se rad ovdje osvrćem.

U stilu pripreme za blagdan Bezgrij. Začeca bilo je sve. I vjeronaučne prostorije, i crkva, i ta 9 dnevna već. pobožnost. Na ulazu u crkvu nije bio samo jedan, već dva plakata, posvećena velikom Gospinu blagdanu. Plakati su imali uklesan liturgijski tekst i lijepe crteže. Izrađuje ih svećenik sam. Samo je dobro, ako svećenik ima i taj dar. Ali, ako ga nema, red je, da ili nađe nekoga među vjernicima, tko će mu te stvari izrađivati po njegovim uputama; ili da ih maruči u nekom samostanu — danas ima više takvih, koji te stvari vrlo uspješno izrađuju. Treba, dakako, za to nešto potrošiti, ali se to isplati. Isplati za korist duša. Otkad već ljudi ovog svijeta troše horrendne svote za oglase. A sigurno ne bi, kad se to ne bi rentiralo. A mi crkveni ljudi uvijek pomalo (pa i podosta!) spavamo i tek klipšemo za ovim svijetom. Ima nas, koji u toj stvari spadamo u prehistorijski svijet. Dogodi se, pa i u kakvu od stranaca silno posjećenu mjestu ne možeš na ulazu u crkvu ama baš ništa saznati ili dobiti krive obavijesti. I onda po toj staroj obavijesti, koja više ne vrijedi, odeš u neku crkvu toga mjesta na sv. Misu, i ostaneš bez nje, jer tu je već dugo uopće nema.

Još sam jedan plakat našao na ulazu u crkvu. Adventski. Bio je tako zanimljiv i bogat, simbolizmom i tekstom, da sam ga i ja, već star svećenik, promatrao i čitao s velikim zanimanjem. A niz veliki oltar visio je krasan adventski antipendij, koji mi je dao inspiraciju za dvije adventske propovijedi.

Kada sam se s autobusne stanice uputio prema svećenikovu stanu, rekoše mi, da je na vjeronauci. I odoh onamo. Vjeronaučne su prostorije pokraj crkve. Ukusno uređene. S lijepo izrađenim klupama, a u uglu ploča. Bez ploče i krede ne mogu si zamisliti nikakvo predavanje. Po zidovima lijepe slike. Na stolu razglednice sa II. Vatik. koncila. Dakle vjeroučitelj se trudi, da se djeca upoznaju sa svim suvrem. događajima u katol. svijetu. I peć električnu sam tu našao. Jako lijepu — vizuelni je momenat i za nas starije, ali osobito za djecu vrlo važan. I, kad miruje na jednom mjestu, spirale joj se mogu micati gore-dolje, pa tako može ugrijati dio prostorije, koji već hoće. To nije kraj vel. studeni, naprotiv. Ali i tu je ugodnije biti u ugrijanim prostorijama — u kasnu jesen, zimi i u rano proljeće — negoli u hladnim. I time se osigurava polaznik na vjeronauku.

Pošto smo se pozdravili, prvo, što sam učinio, bilo je brojenje. 7. i 8. razred; djevojčice — bilo ih je svega 18. A nedavno sam bio na drugom mjestu, i tu sam vidio, da je vjeroučitelj prezadovoljan, kad ih ima samo 6. Jedno je li drugo mjesto malo — ali na jednini čini svećenik sve, što može, i osjećaju se očiti plodovi.

I u lijepom se ponašanju osjećaju. I u dječjoj pitomosti. I u čestom pristupanju k sv. sakramentu. I u pozdravljanju svećenika. Sve sam to našao u tom mjestu. Drugi sam dan ujutro prošao kraj škole baš za vrijeme škol. odmora. U reverendi. Prvi su me put

djeca vidjela, ali su po reverendi znala, da sam svećenik, i naveliko su mi vikali: »Hvaljen Isus!«

I sjutra dan pred podne bio sam u vjeronaučnim prostorijama. Na dvije vjeronaučne pouke. Ovaj su put bili niži razredi. Vidio sam, da se vjeroučitelj obilno služi diaskopom i filmovima. Pa ipak ne stradava zato vjeronaučni uspjeh kao što bi to neki htjeli. Naprotiv. Po želji vjeroučitelja ispitivao sam djecu. Radi poticaja. Zadivio sam se njihovu znanju. Tako odgovaraju stariji. A moja pitanja nisu bila šablonska, već takva, kao da zbilja i razgovaram s zrelim vjernicima. Ne samo teoretska, već i praktička — da vidim, znaju li primljena načela i stečeno znanje primijeniti na svoj praktični život. Bome znaju. E, ali zato su i ministranti prvorazredni. Zato mu i djeca, i djevojke idu na dnevnu sv. Pričest. Tu sam vidio i jednu lijepu praksu, koja je i prije rata bila rabljena od naših solidnih odgojitelja mladeži i djece — tzv. Isusove haljinice. Briga, da se Isusu uz njegovo rođenje pokloni što ljepše urešena haljinica; što više žrtvica.

Djeca vrlo dobro poznaju Fatimu, Pobožnost Srcu Is. i Srcu Mar. Prakticiraju I. petak i I. subotu. Česti su posjetnici Stola Gosp. U crkvi se ponašaju jako lijepo. Ministriranje je pobožno, točno i jednolično (ministrantski sastanci!). Sva su djeca pod svojim misama zaposlena. Tako nemaju ni prigode, da burljaju, da se vrte i smiju.

To znači stvarati elitu. Bez te želje i bez toga nastojanja uopće ne mogu misliti ni u jedno povijesno doba pravog Isusova svećenika, a najmanje u današnje! Kao put do elite treba posebno upotrijebiti vjeronauku za svršene učenike i učenice osmoljetke (i nju drži taj svećenik!). Napose u svrhu ozbiljne priprave za kršćanski brak. A, gdje su više srednje i visoke škole, ondje ćemo i vjeronauku polaznikâ tih škola voditi, imajući pred očima visoki cilj stvaranja elite! A, da dobijemo elitu, moramo biti neumoljivi prema sebi. Imati sami smisla za inetenzivan duh, život, za pokoru, za solidan dnevni rad, za ponavljanje teološkog znanja i njegovo proširivanje. Moramo pratiti sve događaje. Brinuti se za zbilja dobre propovijedi. Suvremene i psihološki obrađene. A osobito za točnost. Tu moramo biti neumoljivi. Baš će vjernici htjeti dolaziti i radnim danom na sv. Misu, kad ona nikad ne počne točno. Kad vjernici čekaju na ispovijed prije Mise, a svećenik se još nije ni iz kreveta izvukao. Silno mi je simpatičan postupak onih biskupa iz velikih katol. naroda, koji znaju u svom autu rano osvanuti pred zatvorenom crkvom kojega lijenog svećenika i onda ga probuditi i poslati u crkvu, da sjedne u ispovjedaonicu. — A kad mislim na tu strašnu netočnost nekih svećenika, pada mi na um; kao da gledaju u svojim vjernicima blago, koju su zvonjavom sabrali u crkvu, a onda njih samih nema i nema. Ili se hoće poslije Mise ispovijediti, a svojim držanjem im pokazuju da mu smetaju. Svaki dan, i radni i nedjeljno-blagdanski, svećenik se u određena vremena MORAO nalaziti u ispovjedaonici. Ne, da vjernici čekaju svećenika, nego svećenik vjernike. Zar nije Papa Ivan XXIII izrekao vel. istinu, kad je u svojoj zadnjoj božićnoj alokuciji kazao, da Crkva »nije ustanovljena, da zapovijeda, nego da služi narodima«. I mora znati i rastvoriti svoje ruke i vaditi iz svog džepa. A srce znati otvoriti na svaku bol, na svaku nevolju, na svaku

potrebu. Posve je naravno, da želimo uspjeh svog sveć. rada, ali ne materijalno bogaćenje. Sve, što je potrebno, da mogemo uspješno djelovati, ali ne raskoš.

Onda se otvaraju i srca vjernika. Ona plemenitih posve. I otapa se led oko grješnih srdaca. Sve to vrijedi i za spom. svećenika i za njegove ovce. Zar bi inače mogao u tamošnjim djevojkama imati zamjenice u vjeronaučnoj obuci, dok je ležao bolestan?! Gledao sam i, kako saobraća s vjernicima. Dok smo išli s vjeronauke kući, svaki bi čas ili netko zaustavio njega ili bi pak on nagovorio koga od djece ili od roditelja. Razgovor je tekao ljubezno i odisao punim povjerenjem.

Takav svećenik nalazi uvijek relativno lako suradnike i suradnice. Pa i veliki broj. U tom se mjestu drži vjeronauka i za odrasle. Pa traži je i Crkv. zakonik (can 1332.). A drže se i sastanci s roditeljima djece, koja dolaze na vjeronauku. Tako je naš svećenik na Katehetsku nedjelju jesenas kod jutarnje školske Mise govorio i roditeljima i djeci o problemima vjeronaučne obuke, a roditelje zovnuo na posebni popodnevni sastanak, stavivši im na znanje, da će se po podne sabirati za potrebe katehizacije. Odaziv je u oba pravca bio vrlo dobar. Sad mi je bilo razumljivo, odakle kateheti pokriće za velike troškove oko nabavke klupa i drugih stvari. Pokazao mi je susjednu napuštenu veliku sobu. I nju će urediti za vjeronauku. A tu je večer očekivao novu električnu peć. S ultra-violetnim zrakama. »Znate, ove obične peći odveć osuše zrak, što onda dolazi do izražaja u kašljanju.« I filmina ima puno. A sve to stoji novaca.

Da li bismo iza ovog lijepog primjera smjeli malo apelirati na revnost? »I druge ovce imam, koje nisu iz ovog ovčinjaka, i one mi valja dovesti, i čut će glas moj, i bit će jedno stado i jedan pastir« (Iv. 10, 16.). Mi moramo Isusu u tom poslu pomoći. A tolike su ovce od Isusa otpale. Valja dakle otpale ovce vratiti Isusu. A one, koje dosad nisu nikako pripadale Njemu, dovesti u njegov ovčinjak. »Doduoh, da oganj bacim na zemlju, pa šta hoću, nego da se zapali« (Lk. 12, 49.). Slaže li se s tim Isusovim riječima ona ležernost i ona samozadovoljnost, kad velimo, npr.: »A, šta me briga; učinio sam sve, što sam mogao, i sad dižem od svega ruke!« Odakle možemo mi znati, da smo sve učinili? O tome neka sudi Gospodin! I reći će svoju na svom Sudu. A naše je do smrti raditi; žilavo i revno raditi. Mnogo je ljepše, kad svećenik nije nikad sa sobom posve zadovoljan. Da se uvijek ispituje; da se stalno savjetuje; i da neprestano nanovo pokušava.

Da se stalno ispituje! Da se među ostalim rado pita: »Da nije koji moj grijeh kriv manjku Božjeg blagoslova?« Baš o tome ima toliko pouke u Svetom Pismu; u životopisima svetaca; u povijesti Crkve; pa i u — vlast. iskustvu. »Ali, jer si mlak, i nisi ni studen ni vruć, izbacit će te iz usta svojih« (Iv. 3, 16.). A šta istom, ako je svećenik studen? Ako sam ne radi, a ruga se onima, koji rade.

Danas mnogo toga zapinje, jer je broj svećenika premalen. Zato se nikad ne umoriti u pozivanju vjernika na molitvu i žrtvu za dovoljan broj svećenika. Ali još više naglašavati: za svetost i revnost svećeničku. Dragi se Bog posebno rado služi primjerom sveta i revna svećenika, da privuče mlade ljude u svećenički stalež.

Franjo KRALJIH